

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

(G. E.)

Cím: Nagy-Budapest óriási tervei
egy szűk irodaszobában

Forrás:

Magyarország

Bp

(Hely)

1926. 4. 4.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

725.091

Hely

Idő

'1926'

Személy

Nagy-Budapest óriási tervei egy szűk irodaszobában Fantasztikus beszélgetés egy fantasztikus ideáról

(A Magyarországi tudósítójától.)
Az asztalon tömördek rajz, térkép, elszórtan ceruzák, tuss, tollak, vízfestékek gomlokai hevernek ki-mondhatatlan rendtelenségben. Az óriási össze-visszaságot egy hártypapírra rajzolt, óriási vörös és kék térkép koronázza meg, amelyen két fekete házikabába bujtattott kar széles tértölelő mozdulatokkal jár ide-oda, miközben gazdája magyaráz. Egy zöld ernyőjű lámpa terjeszt halvány fényt a szobában. Az asztal mögött néhány iratszékény, az irodák megszokott uniformis-bútorzata. A sarokban ruha-állvány. A két ablakon át az Oktogon tér forgalma zúg be.

Ebben a környezetben magyarázta hatalmas terveit Budapest egyik legfurcsább embere, V. Mayersky Róbert, aki még mindig harminc éves. Kolozsvárról jött Budapestre, éveket töltött Pécsen, közjegyzői írások és gigászi városokat, monumentális palotákat, templomokat, múzeumokat, színházakat tervez.

„Az én városomban...”

A feje olyan, mintha egy szellem rajzolta volna a táncoló háromlábú asztalka ironójával. Roppant

fehérségű bőre és fekete haja a gyenge világitásban élesen elüt egymástól. Finom ujjú keze ide-oda jár a térképen és Nagy-Budapestet magyarázta:

— Legelsősorban sokkal több hidat építenék a Dunán, mint amennyi most van. Mert hiába: Buda és Pest mégis két város. A pesti ember idegennek érzi magát a hidakon túl, mintha más levegőbe jutna. Azt sem tudja, merre vannak az uccák, nem tud eligazodni. Mintha idegen országba utazott volna.

— Azután alig merem kimondani, de csak így lehetne valamit csinálni, a Belváros kivételével át kellene építeni az egész várost. Tudom, hogy annak idején, amikor a tervek készítették, meg kellett alkudni bizonyos körülményekkel, de néha annyira el fog düll, hogy sajnálom, hogy a tervezők már meghaltak, különben — talán még meg is verném őket, amiért ezt a gyönyörű várost olyan borzalmasan elcsúfították. Építészetileg a hibák hihetetlen tömegét halmozták fel, amikor Pestet megtervezték. Suta terek, össze nem illő uccák, semmibe fulladó utak, cél-

talannal hegynek futó körutak egymást érik, arról nem is beszélve, hogy elkövezték azt a borzalmat, amit Józsefváros néven ismernek, és amelynél kellemetlenebb, csúnyább, zsúfoltabb és egészségtelenebb házrengeteg a világ kevés városában van.

A nagy térképre mutat, amelyen Budapest határait Újpest, Pest-újhely és Kőbánya alkotják:

— Az én városomban, mint mondtam, a Belváros kivételével, csak két épület marad meg a mostani helyén: a Parlament és a Szechenyi-fürdő. A Belvárost azért kell megkímélni, hogy maradjon valami Pest múltjából. Meg szépek is a kis zeg-zugos uccák. De különben radikálisan oldanám meg a kérdést.

Professzoros mozdulattal kismítja a nagy térképét, azután magyarázni kezdi:

— Hűsz körút fut Nagy-Budapestben; és hűsz sugárút, amely mind hosszabb, mint a mai Andrássy út. Az Andrássy út maga is kiépülne és egészen Pest-újhelyig nyílegyenesen, öt és fél kilométer hosszúságban. A Parlament mö-

gött kiszélesedik a Dunapart és nagy híd vezet át Budára. A mai Nagykörút kissé odébb tolódik: a Margitsziget közepe táján jut ki a Dunához és onnan két híd köti össze a szigettel, illetőleg a badai résszel. Itt helyezném el a Duna partján egy csoportban az összes klinikákat. Itt jó levegő van és hatalmas park venné körül az épületeket, úgyhogy a forgalom a betegek nyugalmát ne zavarja.

— A körút és a Rákóczi út keresztelésénél hatalmas tereket tervezek, parkosítva. Egyik oldalon a Nemzeti Színház, a másik oldalon a Nemzeti Múzeum állana, míg a tér két oldala nyitva marad. Általában Budapest nem lenne többé tudóvésztermelő telep, mert minden nagyobb uccakeresztezést parkosítanék, hogy a tömördek zöld növény tisztán tartsa a város levegőjét. A Városligetet is megnagyobbitanám, a Népligetet is rendezhetővé és a város minden részében hatalmas tereket hagynék szabadon.

Smaragzöld foltok virítanak elő a tervrajzból: a parkok. Lágymányoson is, amelyet külalokban sugárrendszerben nagy parkvárosá épít ki Mayersky Róbert, hatalmas, gigászi méretű parkba futnak össze az uccák.

A modern Babilon

Valósággal elfárad a tervező, mikorra felsorolja Nagy-Budapest nevezetességeit. A térkép szerint második Babilon volna ez a város,

Gyárváros, körcsatorna

— A gyártelepeket, amelyek most a Váci úton sorakoznak egymás mellé, mindenczéljéül áttelepíteném a Gyárvárosba. Kőbánya lenne a gyárváros. Ennek kettős haszna van. Budapesten ugyanis az északi és a nyugati szél a leggyakoribb. Most pedig Újpest felől a legkisebb széláramlat is valóságos füstfellegeteket korbácsol a város fölé, míg, ha a város délkeleti végében vannak a gyárak, az északi és nyugati szél a füstöt a várostól elviszi, tehát ezzel az áttelepítéssel radikálisan megoldódna a jó levegő problémája Budapesten.

— A keleti és nyugati pályaudvart a mostani Baross tér környékén egymás mellé építeném fel. Bécsben is a két főpályaudvar egymás térszomszédságában van. Különösen a nyugati pályaudvart kellene már leoperálni Budapest testéről, mert a város szívében vágányaival, tárházaival hihetetlenül nagy kiterjedésével valósággal megnyomorítja egy egész városrész fejlődését. A két pályaudvar közé nyulna be a kereskedelmi kikötő, amely a körcsatorna vizéből táplálkozik.

Szórakozott mozdulattal a fejére üt:

— Igaz! A körcsatornáról még nem is beszéltem! Az újpesti sziget alatt indulna és a Csepel-szigetnél érne vissza a Dunába, a körcsatorna, amely jóval a mai külső körúton kívül fogná

körül az egész várost. Ez egyszersmind kiinduló pontja volna a Duna—Tisza-csatornának és hihetetlen kereskedelmi értéket kölcsönözne Pestnek. Ezenfelül vigyáznék arra, hogy a vasútvonlak

sehol be ne jöjjenek a városba, hanem mindenütt a határon fussanak, hogy még egyszer el ne forduljon a nyugati pályaudvar esete. Ahol mégis — a pályaudvarokhoz való befutásnál — a város területén haladnak a vonalak, ott magas építmények állnak rendelkezésre az államvasutaknak, hogy az uccai forgalmat a mozdonyok és vágónok ne zavarják egy pillanatra sem. *gyönyörű Babilon.*

— Oh, ha fárad lehetnék — mondja Mayersky — akinék korlátlanul áll rendelkezésre a munkáserő! Tíz év alatt felépülne ez a meseváros és egész Magyarországot, nemcsak Csonka-, de Nagy-Magyarországot eltartaná, a világ büszkeségévé tenné. Csakhogy, sajnos, még ahoz sincs módom, hogy egy építészhez jussak be, ahol tere nyílik tervezéseimnek.

Mayersky Róbert rajzait, számításait és terveit már több híres építész, egyetemi tanár látta és mind felajánlották, hogy vállalják továbbképzését. Neki azonban kenyér kell és mivel az építkezés pang, nem tud egy építész irodájában elhelyezkedni, hogy a kelleme- set a hasznossal kösse egybe.

— Talán csak kibőjtölöm ezt az időt,

— mondja. — Most Pécs terveit csinálom. A kétmilliós lakosú Nagy-Pécs a Mecsek alján megéri, hogy foglalkozzék vele az ember. Most a pécsi városi múzeum megbízásából megterveztem már az összes középületeket. Itt vannak.

A mappában már több mint száz színes rajz és festmény van. A gótikának, barokknak, reneszánsznak ragyogó fantáziájú keveréke ez az album. Templomok iránt van különösen nagy érzéke Mayersky Róbertnek. Egyik szebb, magasztosabb, légiesebb, mint a másik. Az alaprajz is ott van, minden kartonlap szélén: hátha valakinek eszébe jut és megépítteti!

— Ha most módja volna Budapest építéséhez hozzákezdeni, mit csinálna először? — kérdezzük.

— Legelőször a nagy körcsatornát és átném meg — mondja habozás nélkül — és amerikai rendszerrel, fordítva, kívülről befelé építeném a várost. Mire a perifériák felépülnének, addigra bátran le lehetne rombolni a belső területen fölöslegessé vált házakat.

— És ez a tervezetés kielégíti? — tesszük fel a fájó kérdést.

Mayersky Róbert egy percig maga elé néz, aztán kitör:

— Dehogyan elégít ki! Dolgozni szeretnék! Építeni! Kővel, betónnal, acéllal, téglával dolgozni!... Vagy legalább is szeretném a rajzaimat kiállítani. Legalább lássak az emberek, hogy milyennek kellene lennie egy modern,

szép városnak.

Az Oktogonon összeroldók a forgalom. Három rendőr, egy lovas és két gyalogos alig győzi eligazítani a négy-öt autót és kocsi. Mayersky mosolyogva néz ki az ablakon:

— Ilyesmi Nagy-Budapestben sose fordulna elő! (cs. e.)